

SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V BRATISLAVE POBOČKA ŠAĽA

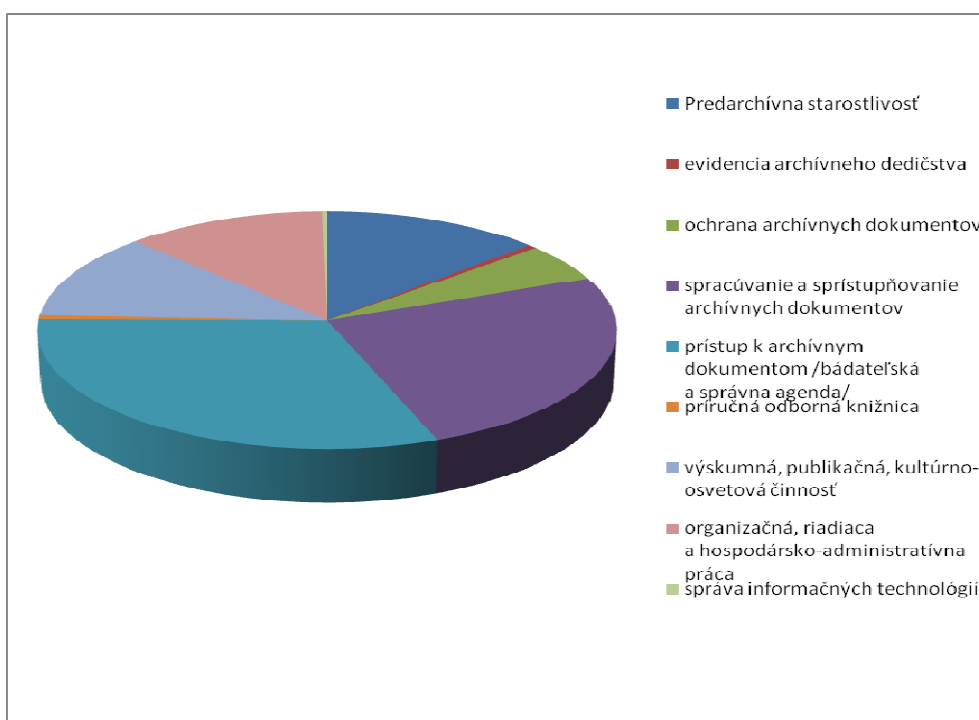
V Štátnom archíve v Bratislave pobočka Šaľa v roku 2013 sa na odborných prácach vyplývajúcich zo zákona o archívoch a registratúrach zúčastnilo do 1. novembra 2013 deväť pracovníkov, z nich ôsmi pracovníci boli začlenení medzi štátnych zamestnancov a jedna pracovníčka vykonáva práce vo verejnom záujme. K 1. novembru 2013 odišla do predčasného starobného dôchodku Irena Spišiaková, ktorá pracovala v našom archíve takmer 40 rokov a jej špecializáciou bolo spracovanie archívnych fondov súdov a justície. Jej miesto k 31.12.2013 zostalo neobsadené. V Štátnom archíve v Bratislave pobočka Šaľa pracovali ku koncu roka 2013 štyria pracovníci s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa a jedna pracovníčka s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa. Traja pracovníci majú stredoškolské odborné vzdelanie a ukončený špecializovaný archívny kurz.

V roku 2013 archív prevzal 187,67 bm dokumentov, a k 31. decembru 2013 evidoval 787 archívnych fondov s rozsahom 5374,17 bm.

Odborné práce archívu sa členili na nasledovné kapitoly:

Počet dní:

PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ	248
EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA	10
OCHRANA ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV	99
SPRACÚVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV	474
PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM /BÁDATEĽSKÁ A SPRÁVNA AGENDA/	580
PRÍRUČNÁ ODBORNÁ KNÍŽNICA	10
VÝSKUMNÁ, PUBLIKAČNÁ, KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ	223
ORGANIZAČNÁ, RIADIACA A HOSPODÁRSKO-ADMINISTRATÍVNA PRÁCA	227
SPRÁVA INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ	6

1. PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ NA ÚSEKU SPRÁVY REGISTRATÚR

V roku 2013 pracovníci archívu uskutočnili v rámci predarchívnej starostlivosti 21 kontrol v oblasti verejnej správy a hospodárskych subjektov. V zmysle zákona o archívoch a registratúrach posúdili 118 návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov a 36 registratúrnych poriadkov a plánov. V rámci konzultačnej a metodicko-inštruktážnej činnosti v oblasti správy registratúry uskutočnili 72 inštruktáží a 34 školení pre rôznych pôvodcov.

2. EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA

V roku 2013 boli vykonané aktuálne zmeny v evidencii archívnych fondov, databáza bola vytvorená už v predchádzajúcom období.

3. OCHRANA ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

V roku 2013 nedošlo v oblasti ochrany archívnych dokumentov k výraznejším zmenám. V sídelnom objekte v Šali sú vyhovujúce podmienky na dlhodobé uloženie archívnych dokumentov. Veľkým problémom sú aj naďalej priestory detašovaného pracoviska v Lúči na Ostrove, kde sme pre nedostatok finančných prostriedkov ani v roku 2013 nemohli urobiť žiadne rekonštrukčné práce. Problémom je aj neukončená rekonštrukcia sídelného objektu v Šali. V rámci ochrany archívnych dokumentov sa pracovníci archívu zameriavajú najmä na starostlivosť o fyzický stav archívnych dokumentov a zabezpečujú každodenné vetranie priestorov, aby nedošlo k poškodeniu archívnych dokumentov plesňou či inými mikroorganizmami.

V roku 2013 sme pokračovali v sceľovaní archívnych fondov. Bolo ukončené uloženie notárskych úradov, národných výborov a z väčšej časti aj úradov na okresnej úrovni.

Problémom pri ochrane archívnych dokumentov je, že naše pracoviská disponujú len zastaralými meracími prístrojmi, ktoré sú v prevažnej časti nefunkčné, čo neumožňuje presné sledovanie vlhkosti a teploty v našich skladoch.

4. SPRACOVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Na spracovanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov sme celkovo čerpali menej dní, ako v predchádzajúcich rokoch. Aj v roku 2013 sme postupovali v zmysle usmernenia, a sprístupňovali sme prioritné archívne fondy.

Pokračovali sme vo vypracovaní inventára odboru výstavby ONV v Galante. Dvomi inventármi sme sprístupnili obdobie rokov 1985 – 1987. Pristúpili sme aj k inventarizácii odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva ONV v Galante, spracované boli roky 1960 – 1975. Pristúpili sme aj k spracovaniu odboru školstva ONV v Galante, kde sa postupne vykonávajú usporadúvacie práce. Ukončené bolo aj sprístupňovanie fondu Verejného notára Vendelína Uhrovicsa. Všetky inventáre boli aj v roku 2013 spracované v programe Bach.

Stav spracovania a sprístupnenia archívnych dokumentov k 31. decembru 2013

roztriedené		usporiadané		inventarizované		katalogizované		registre ako AP		nespracované		Celkové množstvo AD v bm
bm	%	bm	%	bm	%	bm	%	bm	%	bm	%	
307,08	5,72	3176,08	59,09	1826,08	33,98	-	-	64,93	1,21	-	-	5374,17

5. PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM

Správna agenda v roku 2013 opätovne narástla, pokles sme však zaznamenali v bádateľskej návštevnosti. Mimoriadne náročné bolo vyhľadávanie dokumentov pre správne účely, keďže niektorí žiadatelia chceli ukončiť niekoľko rokov sa tiahnuce spory v opätovnom nadobudnutí svojich majetkov.

Ani v roku 2013 nebolo naše pracovisko v Lúči na Ostrove pre nedostatok finančných prostriedkov vybavené rozmnožovacím prístrojom, čo spôsobuje veľké problémy pri vybavovaní správnej agendy.

V roku 2013 bolo vybavených 568 žiadostí a bolo vydaných 1754 výpisov, odpisov, potvrdení a kópií pre správne účely. Pre bádateľské účely bolo vydaných 8782 kópií z archívnych dokumentov. Mimoriadne vysoký nárast pri vydaní kópií bol zapríčinený kopírovaním archívnych dokumentov pre účely ROEP. Počet bádateľských návštev v roku 2013 bol 107, najviac bádateľov sa zaoberalo genealógiou.

6. PRÍRUČNÁ ODBORNÁ ARCHÍVNA KNIŽNICA

Príručná odborná archívna knižnica v roku 2013 vykazuje prírastky opäť výlučne darom, keďže ani v roku 2013 sme na nákup kníh nemali k dispozícii žiadne finančné prostriedky. Prírastková knižnica archívu obsahuje 4501 zväzkov, osobitná knižnica je k dispozícii zo zbierok zákonov a zbierok právnych nariadení z obdobia rokov 1852 – 2003.

7. VÝSKUMNÁ A PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

V rámci výskumno-publikačnej a kultúrno-osvetovej činnosti vykazujeme dni na práce súvisiace s prekladom a aplikáciou medzinárodnej normy ISAD (G), ako aj práce na súpise dokumentov hudobní, dokumentov k I. svetovej vojne a k súpisu vedút.

V rámci kultúrno-osvetovej činnosti sme v júni roku 2013 uskutočnili Deň otvorených dverí, kedy nás navštívilo do 400 osôb, najmä žiakov.

V roku 2013 sa rozšíril aj počet škôl, ktoré si naplánovali celodňovú návštevu archívu s požiadavkou na realizovanie výchovných činností – písanie brkom, pečatenie, vyplňovanie starých tlačív a pod. Cez letné prázdniny náš archív navštívili aj centrá voľného času a rôzne letné tábory pre žiakov základných škôl. Tieto naše aktivity sa stretávajú s mimoriadne pozitívnym ohlasom a teší nás, že medzi návštevníkmi nie sú len školy z okresu Galanta a Šaľa, ale aj z Veľkého Medera a Dunajskej Stredy.

V roku 2013 náš archív otvoril svoje brány v troch prípadoch aj v sobotu - pre zahraničnú skupinu študentov z Budapešti, pre študentov vysokej školy z Nitry a pre záujmovú skupinu nadšencov histórie z Levíc.

Výstava v priestoroch archívu na tému Človek a rodina – osudy ľudí vo svetle archívnych dokumentov bola otvorená do 31. júla 2013, ďalšia výstava na tému Spečatená história – 900. výročie zoborskej listiny bola slávnostne otvorená 6. septembra 2013. V ten istý deň sa konala aj medzinárodná konferencia na rovnakú tému, ktorej sa zúčastnilo do 70 záujemcov zo Slovenska a zahraničia.

Pracovníci archívu sa naďalej podieľali na príprave výstav pre samosprávy. V roku 2013 sme poskytli kópie dokumentov pre obec Močenok, Vinohrady nad Váhom, Vlčany, a inštalovali sme časť výstavy pre obec Gáň.

Aktívny prístup pracovníkov archívu dosvedčuje nasledovný zoznam publikačnej činnosti:

Monografia:

Nováková, Veronika a kol.: 900. rokov obce Trnovec nad Váhom. Obec Trnovec nad Váhom 2013, 336 s.

Štúdie:

Gálová, Margita – Nováková, Veronika: Trnovec nad Váhom v rokoch 1848 – 1918. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 36. – 41.

Kováčsová, Judita: Trnovec nad Váhom po roku 1945. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 63. – 78.

Kováčsová Szekeresová, Judita: Príbeh učiteľky Izabely Bosnyákovej rod. Péterovej, odovzdané do tlače

Kováčová, Monika: Demografický vývoj Trnovca nad Váhom v rokoch 1869 – 1930. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 112. – 120.

Nováková, Veronika: Trnovec nad Váhom od prvej písomnej správy do prvej polovice 18. storočia. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 14. – 18.

Nováková, Veronika: Život v Trnovci od druhej polovice 18. storočia do roku 1848. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 3.1 – 35.

Nováková, Veronika: Vývoj provenienčného princípu na Slonensku. In: Slovenská archivistika 2013, 1,2 – v tlači

Pokreis, Hildegarda: Trnovec nad Váhom v rokoch 1938 – 1945. In: Trnovec nad Váhom 2013, s.57. – 62.

Pokreis, Hildegarda: Školy v Trnovci nad Váhom a v priľahlých osadách. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 79. – 93.

Pokreis, Hildegarda: Kultúra ako faktor vzdelanostného rozvoja spoločnosti. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 94. – 101.

Pokreis, Hildegarda: Komunita, ktorá zmizla do nenávratna. In: Trnovec nad Váhom 2013, s. 102. – 111.

Články a správy:

Kováčsová, Judita: Dni otvorených dverí v šalianskom archíve, Fórum archivárov 2013

Kováčsová Szekeresová, Judita: Medzinárodná konferencia a výstava Spečatená história – 900. výročie zoborskej listiny v roku 1113

Referáty:

Kováčsová Szekeresová, Judita: Príbeh učiteľky Izabely Bosnyákovej rod. Péterovej, referát na konferencii Ženy v dejinách, Nitra 8.10.2013

Kováčsová Szekeresová, Judita: Ako sa bývalo v Tešedíkove v medzivojnovom období, referát na konferencii Dizajn a bývanie, Nitra 5.11.2013

Nováková, Veronika: Archívne fondy gymnázií do roku 1918 na Slovensku. Budapešť, marec 2013

Nováková, Veronika: Sered' na konci 19. storočia – obraz na základe dobovej tlače. Konferencia k dejinám mesta Sered', Sered', máj 2013

Nováková, Veronika: Matriky na Slovensku, putovné zasadnutie maďarských archivárov. Ostrihom, jún 2013

Nováková, Veronika: Rodina a jej výskum v archívnych dokumentoch, konferencia Maďarskej muzeologickej spoločnosti, Šaľa júl 2013

Nováková, Veronika: Močenok – 900. rokov – krátky prierez dejinami, slávnostné zhromaždenie k 900. výročiu obce Močenok, Močenok august 2013

Nováková, Veronika: Možnosti genealogického výskumu na Slovensku, medzinárodná konferencia v Nyíregyháze, september 2013

Nováková, Veronika: 900. rokov obcí z okresu Šaľa - medzinárodná konferencia Spečatená história – 900. výročie zoborskej listiny v roku 1113, Šaľa 6. 9. 2013

Pokreis, Hildegarda: Holokaust a jeho výučba na školách - seminár k dejinám pedagogiky, Dolná Krupá, jún 2013

Pokreis, Hildegarda: Fenomén domova, konferencia Dizajn a bývanie, Nitra 5.11.2013

Príspevky do tlače:

Nováková, Veronika: Štátny archív v Bratislave pobočka Šaľa, Terra 2011/marec

Nováková, Veronika: Rieka, ktorá spája, pozvánka na výstavu, Terra 2011/jún

Nováková, Veronika: Z dejín Židov v Matúšovej zemi, Terra 2011/september

Nováková, Veronika: Škola – chrám výchovy - pozvánka na výstavu, Terra 2011/október

Iné:

8. ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA

Na organizačnú a riadiacu prácu a na vzdelávanie pracovníkov sme v roku 2013 čerpali mierne zvýšený počet dní oproti predchádzajúcim rokom. Táto zmena bola zapríčinená najmä nevyhnutnou a často neefektívnou komunikáciou s novovzniknutými centrami podpory. Veľké problémy spôsobilo preradenie nášho archívu z Centra podpory v Bratislave do Centra podpory v Nitre v priebehu roka 2013, keďže mnohé finančné operácie boli rozhodnuté začiatkom roka a ich korigovanie po 24. júli 2013, po našom presune do Centra podpory v Nitre, prinieslo nečakané ťažkosti. Niektoré naše požiadavky zostali nevybavené celý rok. Pretrvávali najmä problémy s ochranou objektov, a začiatkom decembra 2013 prestalo fungovať aj upratovanie našich objektov pre absenciu zmluvy s upratovacou firmou. Za uplynulých 60 rokov existencie nášho archívu sme doteraz nemuseli zažiť situáciu, ktorá nastala tým, že naše pracoviská neboli vyše mesiaca upratované. Z hygienických dôvodov, keďže v archíve spracovávame najmä dokumenty z minulosti, takýto prístup zo strany nadriadených orgánov je potrebné kvalifikovať za mimoriadne nezodpovedný.

V rámci organizačnej a riadiacej práce vykazujeme aj počty pracovných dní, ktoré sme potrebovali na účasť na rôznych pracovných poradách a na zasadnutiach komisií pri odbore archívov a registratúr MV SR, účasť vo Vedeckej archívnej rade Slovenskej národnej galérie, redakčnej rade Slovenskej archivistiky a Vedeckej rade Slovenského národného archívu. V rámci zvyšovania odbornosti sa pracovníci archívu zúčastnili adaptačného vzdelávania organizovaného Inštitútom verejnej správy, ako aj odborných seminárov a konferencií organizovaných najmä Univerzitou Konštantína filozofa v Nitre. V roku 2013 naši pracovníci aktívne vystúpili aj na zahraničných odborných podujatiach v Nýřregyháze a v Komárome.

Aj v roku 2013 boli zahraničné cesty hradené z vlastných prostriedkov našich pracovníkov a našimi zahraničnými partnermi.

9. SPRÁVA INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

Aj v roku 2013 bola pravidelne doplňovaná naša webová stránka, ktorá poskytuje základné údaje o našej práci. Využívajú sa najmä zverejnené formuláre žiadostí pre správnu agendu.

Zastaralé počítače nám v súčasnosti neumožňujú ani ukladanie dát ani zálohovanie našich súborov, a tak každá porucha nám spôsobuje veľké problémy.

Rok 2013 môžeme z hľadiska odbornej práce hodnotiť pozitívne. Medzi naše silné stránky naďalej patrí kultúrno-osvetová práca v regióne a spolupráca so samosprávami v prezentácii ich dejín.

V roku 2013 sme novými inventármi sprístupnili 66 bežných metrov archívnych dokumentov. Toto množstvo je potrebné považovať za úspech vzhľadom na klesajúci počet dní, ktoré sme mohli na odborné spracúvanie archívnych fondov čerpať.

Medzi najväčšie problémy v roku 2013 patrila úplná absencia finančných prostriedkov na dokončenie rekonštrukcie sídelného objektu v Šali, pretrvávajúce problémy s nákupom odbornej literatúry a pracovných pomôcok nárokovateľných v zmysle ochrany zdravia pri práci. V roku 2013 sme mali veľké problémy so zabezpečením základných kancelárskych

potrieb a hygienických prostriedkov. Pre zanedbávanie údržby našej budovy – národnej kultúrnej pamiatky kaštieľa v Malej Lúči, nám naďalej pre vážny stav objektu hrozí pokuta zo strany Krajského pamiatkového úradu v Trnave, keďže v tejto veci sa začalo správne konanie.

PhDr. Veronika Nováková, PhD.